

Mg.iur. **Julia Bolshakova**, Doctoral Student  
Doctoral Study Program «Legal Science»  
Baltic International Academy  
Latvia

## Outsourcing conception and esence

**Abstract.** This article draws attention to the need to formulate a definition of outsourcing and to indicate the advantages and disadvantages of its use in practice. Up to date there is no definition of the concept of «outsourcing» in the national legislation. The doctrine is not clear in its legal nature, although the commercial practice often pushes businessmen to use it.

**Key words:** outsourcing, service, outsourcing contract

Mg.iur. **Jūlija Boļšakova**, doktorante  
Doktora studiju programma «Juridiskā zinātne»  
Baltijas Starptautiskā akadēmija  
Latvija

## Ārpakalpojuma jēdziens un tā būtība

**Anotācija.** Šajā rakstā tiek pievērsta uzmanība ārpakalpojuma definīcijas formulējuma nepieciešamībai, norādot priekšrocības un trūkumus tā izmantošanai praksē. Jēdziena «ārpakalpojums» šobrīd nacionālajā likumu sistēmā nav. Doktrīnā nav konkrēta juridiska raksturojuma, kaut gan komercpraksē bieži vien notiek tā izmantošana.

**Atslēgas vārdi:** ārpakalpojums, pakalpojums, ārpakalpojuma līgums.

Mg.iur. **Юлия Большакова**, докторант  
Докторская программа «Юридическая наука»  
Балтийская международная академия  
Латвия

## Понятие аутсорсинга и его сущность

**Аннотация.** В данной статье обращается внимание на необходимость сформулировать дефиницию аутсорсинга (outsourcing), указать преимущества и недостатки его применения на практике. Понятия «аутсорсинг» на сегодняшний день в национальном законодательстве нет. В доктрине нет четкой его правовой природы, хотя коммерческая практика нередко подталкивает коммерсанта к его использованию.

**Ключевые слова:** аутсорсинг, услуга, договор аутсорсинга.

**Problēmas definējums, tās aktualitāte un nozīmīgums**

Mūsdienu pasaulē visi jaunumi, inovācijas parādās biznesā, tad tie kļūst par ikdienas parādību sociālajā vidē, un tikai pēc tam rodas nepieciešamība reglamentēt tos un nostiprināt tiesībās. Līdz ar to tiesību attīstība vienmēr atpaliek no biznesā noritošiem procesiem.

Ekonomiskie un politiskie procesi, kuri šodien norit pasaulē, liecina, ka biznesa īstenošanas procesu realizācija un pat izpratne attīstās ļoti strauji. Tie efektīvie paņēmieni, kas bija plaši izmantojami pirms kāda īsa laika, augstās tehnoloģijas attīstības apstākļos acu mirklī vairs nedarbojas vai pat kavē biznesa procesu.

Diezgan nopietna loma ir arī pasaules globalizācijai. Spilgts piemērs ir 2004.gada 1.maija Latvijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai, kad 2003. gada 16. aprīlī Atēnās tika parakstīts Pievienošanās līgums starp ES dalībvalstīm un kandidātvalstīm. Līgums stājās spēkā 2004. gada 1. maijā pēc tam, kad visas 15 dalībvalstis un desmit jaunās dalībvalstis to bija ratificējušas nacionālajos parlamentos.

2007. gada 21. decembrī Latvija kopā ar citām jaunajām Eiropas Savienības dalībvalstīm Lietuvu, Igauniju, Poliju, Čehiju, Ungāriju, Slovākiju, Slovēniju un Maltu pievienojas Šengenas līgumam.

Komersanti vienmēr cenšas atrast kādu rīku, tiesību nepilnību vai risinājumu, lai ietaupītu savu naudu. Bieži vien tieši komersanti ir tie, kas rosina kādas tiesību jomas modernizēšanu vai attīstību.

Raksta problēma ir aktuāla mūsdienās, jo ārpalpojums kā pakalpojums jau sen plaši izmantojams pasaulē un daudzus gadus tiek pielietots arī Latvijā (piemēram, dažas profesijas ir «pārejas posmā» to pasniegšanas veidā, kas savukārt tiek pasniegts gala patērētājam ārpalpojuma veidā).

Šobrīd Latvijas Republikā nepastāv normatīvie akti, kuros būtu atrunātas ārpalpojuma īpatnības, līdz ar to pastāv unikālā iespēja izpētīt ārpalpojumu kā parādību un to galvenos tiesību aspektus.

**Pētījuma mērķis** – sniegt skaidrojumu, priekšstatu un iepazīstināt lasītāju ar ārpalpojuma jēdzienu un tā būtību ir sasniegts.

**Pētāmās tēmas pēdējo publikāciju analīze**

Ārpalpojuma pirmsākumi sākas ASV, kura savas vēstures agrākajos gados nodeva savu kuģu būru ražošanu Skotijai, taču izejviela tika piegādāta no Indijas. Indija šajā laikā bija arī ārpalpojuma gala punkts Britu tekstila industrijai 1800-jos. Galu galā Lielbritānijai kļuva izdevīgāk, lai ārpalpojums atgrieztos atpakaļ Lielbritānijā.

Tuvojoties mūsdienām, 1970-jos datoruzņēmumi izmantoja ārpalpojumu, lai veiktu darba algas aprēķinu. Vēlāk 1980-jos līdz ar tehnoloģisko attīstību parādījās *offshore outsourcing*, kad uzņēmumi sūtīja savu produkciju ražošanai uz ārzemēm. Pirmie uzņēmumi, kuri lielos daudzumos sāka izmantot ārpalpojumu ir *Kodak* un *American standart* [1].

Roberts Handfields savā rakstā «*A Brief History of Outsourcing*» minēja, ka oficiāli ārpalpojums tika pieņemts kā biznesa stratēģija 1989. gadā, līdz tam ārpalpojumam nebija komercdarbības atbalsta funkcijas [2]. Uzņēmumi meklēja un pieaicināja citus uzņēmumus izpildīt kādu no darbiem, kurus tie nevarēja (neprata) izdarīt paši. Piemēram, izdevniecības pirka rakstus no rakstniekiem.

Ārpalpojums pārvērtās par atbalsta servisu 1990-jos, kad uzņēmumi koncentrēja savu uzmanību uz naudas līdzekļu taupīšanu un biznesa procesiem, kas ir pamata virziens uzņēmuma profesionālajai darbībai. Tas radīja iespēju komersantam būt tuvāk pie sava patērētāja.

Mūsdienu attīstība ārpalpojumam ir stratēģiskā partnerība, kad ārpalpojumā nodoto funkciju uzņēmumi kļūst par pasūtītāja partneriem [2].

Tuvojoties pie ārpalpojuma izpratnes kā juridiskās parādības ir jāsaprot, ka vārds *outsourcing* no angļu valodas tiek iztulkots *отдавать на сторону (на субподряд)* [3, 1000], kas ir tulkojams latviešu valodā nozīmē «*nodot apakšuzņēmumā*» vai «*nodot ārpalpojumā*».

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras mājas lapā šim terminam dots sekojošs definējums: *Outsourcing* – ārpalpojuma izmantošana [4].

LZA Terminoloģijas komisijas informācijas tehnoloģijas un telekomunikācijas apakškomisija ir atzinusi, ka ārpalpojumu izmantošana ir citas firmas pakalpojumu izmantošana, lai izveidotu kādu produktu vai pilnveidotu agrāk iz-

veidoto produktu, piemēram, izstrādātu konkrētu programmatūru.

Ja mēs pievērsīsimies interneta mājas lapai Vikipēdija, tā sniegs mums detalizētāku jēdziena «ārpakalpojums» izpratni, proti, (no angļu valodas *outsourcing*: (outer-source-using) ārējā avota/resursa izmantošana) – uz līguma pamata noteikto organizācijas biznesa procesu vai ražošanas funkciju nodošana apkalpošanai citam uzņēmumam, kas specializējas attiecīgajā jomā. Atšķirībā no servisa un atbalsta pakalpojumiem, kam ir reizes, epizodisks vai gadījuma raksturs, kā arī tie ir ierobežoti ar sākumu un beigām, ārpakalpojumā, pamatojoties uz līgumu, kas ir ilgāks par vienu gadu, parasti tiek nodotas atsevišķu sistēmu funkcijas un infrastruktūras to nepārtrauktas (bez traucējumu) darbības profesionaļam atbalstam. Biznesa procesu esamība ir ārpakalpojuma atšķirības pazīme no cita veida pakalpojumu sniegšanas formām un abonētu apkalpošanas [5].

Tātad spriežot pēc iepriekš teiktā, ārpakalpojumam piemīt noteiktās pazīmes, un tās ir:

- līgumattiecību ilgums, nepārtrauktība;
- pakalpojumi tiek sniegti juridiskām personām un fiziskām personām, kas ir komersanti;
- ārpakalpojumam tiek nodots biznesa process, kas nav uzņēmuma pamatdarbības joma;
- ārpakalpojuma līguma dalībnieku sastāvs nesakrīt ar ārpakalpojuma līguma pusēm, jo šī līguma dalībnieki ir arī trešās personas, tas ir, kvalificēts personāls, ko piedāvā pakalpojuma ņēmējam pakalpojuma sniedzējs [6].
- pakalpojuma ņēmējs zaudē pārvaldības kontroli par ārpakalpojumā nodoto procesu, kā arī daļu no riskiem uzņemas partneris [7].

Krievijas Federācijas komercdarbības praksē ārpakalpojumam parasti tiek nodotas sekojošas funkcijas: grāmatvedības kārtošana, biroja funkcionēšanas nodrošināšana, tulkošanas pakalpojumi, transporta pakalpojumi, datoru tīklu un informācijas infrastruktūras darbošanās atbalsts, reklāmas pakalpojumi, drošības nodrošināšana [5]. Diezgan izplatīta ir arī apkopšanas pakalpojumu saņemšana ārpakalpojuma veidā, juridiskais atbalsts utt.

Ir daudz iemeslu, kāpēc uzņēmumi izvēlas izmantot ārpakalpojumus dažādu uzdevumu veikšanai, bet acīmredzama priekšrocība ir tas, ka bieži vien tādā veidā tiek ietaupīti resursi, kā arī tas ļauj uzņēmumam koncentrēties uz citām uzņēmuma pamatdarbībām, jo vienlaikus par konkrēto informāciju rūpējās ārējie eksperti. Specializēts uzņēmums, kas nodarbojas ar ārpakalpojumu servisu sniegšanu, ir racionāls, un bieži vien tam piemīt pasaules klases iespējas un piekļuve jaunajām tehnoloģijām, ko konkrēts uzņēmums nevar atļauties nopirkt. Turklāt, ja uzņēmums vēlas paplašināt savu darbību, ārpakalpojumi izmaksu ziņā ir efektīvs veids, lai uzsāktu komercdarbību citās valstīs. Atkarībā no atrašanās vietas, izmantot ārpakalpojumu uzņēmumus var būt arī izdevīgāk, īpaši tiem, kas veic savu komercdarbību dažādās valstīs.

Dažādi uzņēmumu pārstāvji norāda būtiskas un uzņēmuma darbībai svarīgas ārpakalpojuma izmantošanas priekšrocības, proti, ārpakalpojuma izmantošana [8]:

- samazina pieskaitāmās izmaksas, palielina resursu pieejamību;
- minimizē kapitālizdevumus;
- novērš ieguldījumus fiksētajā infrastruktūrā;
- palīdz koncentrēt ierobežotos resursus mīļākajiem projektiem;
- iegūst piekļuvi specializētām prasmēm;
- ietaupa uz darbaspēka un apmācību izmaksām;
- uzlabo tirgus tempus un pakalpojumu kvalitāti;
- izlīdzina cikliskās vai sezonālās svārstības;
- nodrošina vislabākās kvalitātes pakalpojumus, produktus un cilvēkus;
- sniedz pievienotās vērtības pakalpojumus;
- izveido ilgtermiņa, stratēģiskas attiecības ar pasaules klases pakalpojumu sniedzējiem, lai iegūtu konkurences priekšrocības;
- veicina taktiskās un stratēģiskās priekšrocības;
- koncentrējas uz stratēģisko domāšanu, procesu pārveidošanu un vadošajām tirdzniecības partneru attiecībām;
- iegūst nepieciešamo projekta vadību un konsultāciju sniegšanas pieredzi;
- apgūst piekļuvi paraug praksei un atzītām metodēm;
- izplata savu risku;

- izvairās no tehnoloģiska rakstura izmaksām;
- paaugstina efektivitāti, konsolidējot un centralizējot funkcijas;
- uztur tempu un mazina ietekmi sakarā ar straujajām izmaiņām tehnoloģijā, nemainot savu infrastruktūru.

Protams, ārpakalpojuma izmantošanai pastāv arī zināmi trūkumi, ar kuriem ir jārēķinās jebkuram tiesību subjektam, izmantojot ārpakalpojumu, bet rūpīgi izanalizējot situāciju un juridisku pareizi un tālredzīgi noformējot ārpakalpojuma attiecības, var sagatavoties un minimizēt šīs negatīvas sekas, baudot tikai priekšrocības. Autore vēlas pievērst īpašu uzmanību tikai dažām no izskatītajiem ārpakalpojuma izmantošanas riskiem, proti:

- kontroles un vadības zaudējumi par dažiem procesiem, kas tika nodoti ārpakalpojumam;
- slēptie izdevumi (kas var novest pie tā, ka ārpakalpojums var arī nebūt naudas līdzekļu taupīšana);
- konfidencialitātes problēma (ieskaitot komercnoslēpumu);
- kvalitātes un darbu savlaicīgas izpildes problēma;
- pasūtītājs kļūst atkarīgs no uzņēmuma, kas pilda uzticētos darbus, piemēram, pasūtītājs kļūst ļoti vāriģs no cita uzņēmuma maksātspējas;
- reputācijas zaudēšana [9].

Ārpakalpojuma līgums nosaka atbilstošu atbildības sadali, bet uzņēmums neuzrauga līguma visu noteikumu izpildi. Praksē tas bieži vien nozīmē, ka ārpakalpojumu sniedzējs vienkārši nesniedz neuzraudzītos pakalpojumus, bet pasūtītāja vadība paļaujas, ka ārpakalpojuma sniedzējs pilda līguma noteikumus. Parasti šādu pārkāpumu nepamana, kamēr nerodas lielākas problēmas, bet uzņēmumā var nenotikt būtiski iekšēji procesi, kas var ietekmēt ne tikai darbiniekus, bet arī klientu intereses [10].

Pirms uzņēmumā tiek pieņemts lēmums par kāda procesa nodošanu ārpakalpojumā, tam ir jāsaģatavojas (jādefinē, kādu informāciju uzņēmums uzskata par komercnoslēpumu utt.).

Ārpakalpojuma sniedzamo pakalpojumu klāsts ir ļoti plašs, taču pastāv arī mēģinājumi klasificēt ārpakalpojumu veidus.

Tiek izdalīti sekojošie ārpakalpojumu veidi:

1. Ražošanas ārpakalpojums – kad uzņēmums nodod daļēji vai pilnībā produkciju vai tās komponentus ārpakalpojuma uzņēmumam.
2. IT ārpakalpojums – paredz jautājumu risināšanasdeleģēšanuārējamspecializētam uzņēmumam, kas saistīti ar informāciju sistēmu izstrādi, ieviešanu un apkalpošanu pilnā apmērā (uzņēmuma infrastruktūras līmenī) vai daļēji (uzņēmuma atsevišķu sistēmas daļu attīstīšanu vai uzturēšanu, piemēram, programmēšana, hostings, testēšana utt.).
3. Biznesa procesu ārpakalpojums – ārējo resursu, zināšanu un pieredzes, kā arī ievadītās pareizās slīdēs infrastruktūras izmantošana – tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu un organizētu sava uzņēmuma specifiskas funkcijas un uzdevumu izpildi. Pārsvarā šādā veidā tiek nodotas standartizētas uzņēmuma funkcijas.
4. Zināšanu vadības ārpakalpojums – samērā jauns veids, kurā ietilpst uzņēmumu procesu vadība, kas prasa datu apstrādes vai zināšanu datu bāzes izveides un vadības dziļu izpēti vai to nopietnu analīzi, kas turpmāk varētu būt izmantots [5].

Avotos pastāv arī citi mēģinājumi iedalīt ārpakalpojumu veidus, tomēr autore šajā rakstā uzskaita tikai dažus, lai sniegtu lasītājam priekšstatu.

Mūsdienās Latvijā tādas brīvas profesijas kā juristi gandrīz nomainīja pakalpojumu pasniegšanas stilu. Agrāk juristi, advokāti iznomāja biroja telpas, kurās pieņēma klientus, taču komersanti taupa nedz tikai naudu, bet arī savu laiku, kas diemžēl ir izsmeļams resurss cilvēkam, un mūsdienu juristam ir nepieciešams būt mobilam, jo tikšanās reizes ar klientiem notiek ārpus jurista prakses vietas (piemēram, kamēr klientam ir laiks pusdienām starp saviem biznesa darījumiem). Juridisko pakalpojumu pasniegšanas stila nomaīņas noteicošais faktors ir stipra konkurence šajā jomā (juridiskās zinātnes speciālistu pārražošana), līdz ar to, lai pelnītu – ātri jāpārvietojas.

Daudzi komersanti, kam ir mazs vai vidēja lieluma uzņēmums, nevar nodrošināt amata vienību (jurists) ar attiecīgo darba apjomu, ko prasa Darba likuma 131.panta pirmā daļa [11], kā arī ar konkurent spējīgu amata atalgojumu, līdz ar to viņi izmanto ārpakalpojumu. Juristam arī ir izdevīgi, lai

viņam būtu nodots darbs ārpalpojuma, jo savas darba dienas atlikušo laiku viņš ir brīvs, lai veltītu to citam pasūtījumam, kas nes lielāku peļņu.

Līdz ar to var secināt, ka jurista profesijā ir pārejas posmā pilnam ārpalpojuma servisam. Šāds pakalpojumu sniegšanas stils zināmu laiku pastāv Lielbritānijā un ASV.

Dažreiz likumdevējs paredz daudz gadījumu, kad komersantam ir vai nu jāsaņem kāda licence vai atļauja, vai jānodod šāda joma ārpalpojuma. Līdz ar to normatīvajos aktos noteiktais pamudina un rosina komersantus ārpalpojuma izmantošanai.

Tā varētu būt daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldīšana, kurai ir jāatbilst Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 13.pantā uzskaitītajiem kritērijiem [12], vai nu darba drošības nodrošināšanai ir jābūt speciālajai apmācībai, ko nosaka Ministru kabinets, pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 1.panta darba drošības speciālista definējumu [13]. Darba aizsardzības likuma 9.panta trešā daļa paredz, ka, ja uzņēmumā ir ne vairāk kā 10 nodarbināto un darba devējs ir apmācīts Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, viņš pats var veikt darba aizsardzības speciālista pienākumus, taču saskaņā ar 27.pantu atbildība netiek noņemta no darba devēja, ja viņš veic šos pienākumus pats vai izveido struktūrvienību, vai nodot šo pienākumu izpildi ārpalpojuma [13].

Likumdevējs paredz arī gadījumu, kad komersantam ir jāpieaicina ārpalpojuma sniedzējs, piemēram, paju investīciju fonds nevar patstāvīgi uzskaitīt, kontrolēt un vadīt pašu kapitālu, komersantam ir jānodod ārpalpojuma uzglabāšanai, auditora un vadības uzņēmumam [5].

Tāpat likumdevējs netieši veicina ārpalpojuma izplatīšanos komercdarbībā, kas savukārt prasa no likumdevēja kaut kādu normatīvo reglamentējumu šim darījuma attiecībām.

Diemžēl, šobrīd nacionālajos normatīvajos aktos reglamentācijas par ārpalpojumu nav. Ārpalpojuma izmantošanas gadījumā puses, respektīvi, pasūtītājs un *outsoucer* (izpildītājs) vadās no Civillikumā paredzētā, noslēdzot savā starpā līgumu par pakalpojumu sniegšanu vai uzņēmuma līgumu.

Nemot vērā ārpalpojuma raksturu, pasūtītājs var būt tikai juridiska persona (sabiedrība ar

ierobežotu atbildību, akciju sabiedrība), fiziska persona var būt par pasūtītāju tādā gadījumā, ja tā veic komercdarbību vai veic saimniecisku darbību, līdz ar to savu interešu aizsardzībai puses var aizsargāt gan civiltiesiskajā kārtībā tiesā, gan šķīrējtiesā.

Uzņēmuma līgums Civillikuma 2212. pantā ir nodefinēts, ka ar uzņēmuma līgumu viena puse uzņemas izpildīt otrai par zināmu atlīdzību ar saviem darba rīkiem un ierīcēm kādu pasūtījumu, izgatavot kādu lietu vai realizēt kādu pasākumu. Uzņēmuma līgumam piemērojami noteikumi par darba līgumu, ciktāl tie nerunā pretīm sekojošo pantu noteikumiem [14].

Uzņēmuma līguma būtiskas sastāvdaļas ir līguma priekšmets un cena. Atbilstoši Civillikuma 1401.pantam līguma priekšmets ir pasūtījuma izpilde, kas var būt:

- jauna neatvietojama pasūtījumam atbilstoša lieta;
- lieta ar mainītām īpašībām – izremontēta, tīrīta, apstrādāta, pārveidota, restaurēta;
- pakalpojums, kas nematerializējas jaunā vai uzlabotā lietā – sarīkojuma vadīšana, frizūras izveide, solārija pakalpojums, uguņošana, lekcija.

Priekšmeta konkretizācijai attiecīgos gadījumos izmanto tehnisko uzdevumu, projektu, skici [15, 119].

Darba tiesību speciāliste Augstākās tiesas senatore Ilze Skultāne, uzsver, ka uzņēmuma, graudniecības un pārvaldījuma līgumos darbu veicējs to izpilda uz savu risku, un svarīgs ir darba rezultāts [16, 361].

Uzņēmuma līgumā komersants strādā lielākas patstāvības apstākļos, nepakļaujas darba kārtības noteikumiem. Viņa darbība vairāk ir orientēta uz konkrēti noteikta gala rezultāta sasniegšanu. Viņš ir aicināts kā speciālists pasūtījuma izpildei, tāpēc pasūtītājs nedrīkst dot rīkojumus, kā uzdevumu pildīt (ar dažām atrunām). Savā darbā komersants parasti izmanto savus darba rīkus un ierīces [16, 362].

Ārpalpojuma līgums ir pastāvīgs divpusējs, atlīdzības un konsensuāls civiltiesiskā līguma veids. Saskaņā ar tā noteikumiem viena puse – pasūtītājs nodod un apmaksā otrai pusei – Izpildītājam (*outsoucer*) savu iekšējo, no pasūtītāja funkcionēšanas procesa

neatdalāmo funkciju izpildi. Šīs nodotās funkcijas nav pasūtītāja pamatdarbības funkcijas un ir pasūtītāja darbības papildus funkcijas attiecībā uz viņa pamatdarbību, kas var būt saistītas ar viņa juridisko personu. Savukārt izpildītājs (*outsourcer*) uzņemas izpildīt ar pienācīgu kvalitāti un līgumā noteiktajā laikā viņam nodotās funkcijas ar citu speciālo profesionālo prasību atbilstošu darbinieku piesaisti, kas pietiktu, lai paveiktu uzticēto funkciju izpildi.

Tādējādi, juridiski noregulētās attiecības ārpalpojuma līguma ietvaros ir attiecības starp pasūtītāju un izpildītāju (*outsourcer*).

Galvenais ārpalpojuma attiecību tiesiskais regulējums šobrīd, pirmkārt, ir līguma normas [17].

### **Pētījuma rezultāti**

Pēc darba autores ieskata, ārpalpojuma attiecības ir diez gan nobriedušas, lai tās noregulētu normatīvajos aktos, kas savukārt nodrošinās tām tālākas attīstības pamatu. Bieži vien tikai ar līguma avotu vien nepietiek.

Jāizstrādā jēdzieni un terminoloģija (ārpalpojuma jēdziens, ārpalpojuma līguma puses), lai noformulētu un definētu šīs attiecības.

### **Secinājumi**

Mūsdienās ārpalpojums ienāk arvien vairāk mūsu komercdarbībā.

Ir izdevies noskaidrot ārpalpojuma galvenās pazīmes, kas atšķir to no citiem pakalpojumiem. Tās ir pakalpojuma saņemšanas nepārtrauktība, komercdarbības procesu nodošana ārpalpojumā, kas nav konkrētā uzņēmuma pamatdarbības joma un ārpalpojuma pasūtītājs un izpildītājs lielākoties ir juridiskās personas, gadījumā, ja tās ir fiziskās personas, tad tās ir saimnieciskās jeb komercdarbības veicējas.

Līdz ar to ārpalpojums nevar būt saprasts par pakalpojumu, kā to paredz patērētāju tiesību aizsardzības likums, kas savukārt apzīmē arī strīdu risināšanas ceļu savādāk. Strīdi tiek risināmi civiltiesiskajā kārtā tiesā vai šķīrējtiesā.

Raksta tapšanas procesā tika konstatēts, ka likumdevējs netieši veicina ārpalpojuma izplatīšanos komercdarbībā (dažādas jomās prasot no komersanta speciālās licences, atļaujas vai izglītību, kas atkal prasa no komersanta naudas līdzekļu ieguldījumu), kas savukārt prasa no likumdevēja kādu normatīvo reglamentējumu šim darījuma attiecībām. Diemžēl šobrīd nacionālajos tiesību aktos šādas reglamentācijas nav.

Ārpalpojuma izmantošanas gadījumā puses, respektīvi, pasūtītājs un *outsourcer* (izpildītājs) vadās no Civillikumā paredzētā, noslēdzot savā starpā līgumu par pakalpojumu sniegšanu vai uzņēmuma līgumu. Ārpalpojuma gadījumā šajos līgumos parādās zināmas īpatnības un atrunas, kas attīstās praksē, kā arī daudz neatrisinātu problēmu.

Ārpalpojuma līgums ir pastāvīgs divpusējs, atlīdzības un konsensuāls civiltiesiskā līguma veids. Saskaņā ar tā noteikumiem viena puse – pasūtītājs nodod un apmaksā otrai pusei – izpildītājam (*outsourcer*) savu iekšējo, no pasūtītāja funkcionēšanas procesa neatdalāmo funkciju izpildi. Šīs nodotās funkcijas nav pasūtītāja pamatdarbības funkcijas un ir pasūtītāja darbības papildu funkcijas attiecībā uz viņa pamatdarbību, kas var būt saistītas ar viņa juridisko personu. Savukārt, izpildītājs (*outsourcer*) uzņemas izpildīt ar pienācīgu kvalitāti un līgumā noteiktajā laikā viņam nodotās funkcijas ar citu speciālo profesionālo prasību atbilstošu darbinieku piesaisti, kas pietiktu, lai paveiktu uzticēto funkciju izpildi.

Tādējādi, juridiski noregulētās attiecības ārpalpojuma līguma ietvaros ir attiecības starp pasūtītāju un izpildītāju (*outsourcer*).

Galvenais ārpalpojuma attiecību tiesiskais regulējums šobrīd ir līguma normas [17].

**Izmantoto avotu saraksts:**

1. Kelly Terry. A Brief History of Outsourcing. // <http://www.peoi.org/Courses/Coursesen/outsrc/fram1.html> [skatīts 27.09.2014].
2. Robert Handfield. A Brief History of Outsourcing // <http://scm.ncsu.edu/scm-articles/article/a-brief-history-of-outsourcing> [skatīts 28.09.2014.]
3. Oxford Russian Dictionary: Russian-English – English-Russian / Marcus Wheeler (Editor), Boris Unbegaun (Editor), Paul Falla (Editor), Della Thompson (Editor) // Oxford Univesrity press – 2007.
4. Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras mājas lapa // <http://www.liaa.gov.lv/lv/uznemejdarbibas-abc/arpakalpojumi> [skatīts 27.09.2014.]
5. Vikipēdija, interneta enciklopēdija // <https://ru.wikipedia.org/wiki> [skatīts 27.09.2014.]
6. Ещенко, И.А. Договор аутсорсинга в гражданском праве // <http://www.dissercat.com/content/dogovor-outsorsinga-v-grazhdanskom-prave#ixzz3KUKIgp3I> [skatīts 30.11.2014.]
7. Davīds, K. Uzņēmuma vadība. Mazie lielajiem jeb ārpakalpojumi // Komersanta vēstnesis Nr.12/13 (119/120), 19.03.2008.
8. SIA «Exportea» mājas lapa // <http://www.exportea.com/lv/why-outsourced-export-management> [skatīts 29.09.2014.]
9. James Bucki. Top 6 Outsourcing Disadvantages. Outsourcing Disadvantages: Reasons That Outsourcing is Bad for Your Company // <http://operationstech.about.com/od/outsourcing/tp/OutSrcDisadv.htm> [skatīts 29.09.2014.]
10. PwC mājas lapas informācija Grāmatvedības un IT ārpakalpojumu izmantošanas riski // [http://www.mindlink.lv/lv/aktuali/gramv\\_ITriski/](http://www.mindlink.lv/lv/aktuali/gramv_ITriski/) [skatīts 01.12.2014.]
11. Darba likums. Latvijas Republikas likums. Pieņemts: 20.06.2001.; publicēts: «LV», 06.07.2001., Nr.105 (2492).
12. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likums. Latvijas Republikas likums. Pieņemts: 04.06.2009., publicēts: «LV», 96 (4082), 19.06.2009., «Ziņotājs», 14, 23.07.2009.
13. Darba aizsardzības likums. Latvijas Republikas likums. Pieņemts: 20.06.2001., publicēts: «LV», 105 (2492), 06.07.2001., «Ziņotājs», 15, 09.08.2001.
14. Civillikums. Latvijas Republikas likums. Pieņemts 20.02.1937., publicēts: «LV», «Valdības Vēstnesis», 41, 20.02.1937.
15. Torgāns K. Saistību tiesības. 2.daļa / Mācību grāmata // R.: TNA – 2008.
16. Torgāns K. Saistību tiesības. / Mācību grāmata // R.: TNA – 2014
17. Леденева И.Ю. Нормативно-правовое регулирование отношений аутсорсинга // Молодой ученый, 2013, №1., с.146-150.

**References:**

1. Kelly Terry. A Brief History of Outsourcing. // <http://www.peoi.org/Courses/Coursesen/outsrc/fram1.html> [viewed: 27.09.2014].
2. Robert Handfield. A Brief History of Outsourcing // <http://scm.ncsu.edu/scm-articles/article/a-brief-history-of-outsourcing> [viewed: 28.09.2014.]
3. Oxford Russian Dictionary: Russian-English – English-Russian / Marcus Wheeler (Editor), Boris Unbegaun (Editor), Paul Falla (Editor), Della Thompson (Editor) // Oxford Univesrity press – 2007.
4. The Latvian Investment and Development Agency website // <http://www.liaa.gov.lv/lv/uznemejdarbibas-abc/arpakalpojumi> [viewed: 27.09.2014.]
5. Wikipedia, the Internet encyclopedia // <https://ru.wikipedia.org/wiki> [viewed: 27.09.2014.]
6. Eshchenko, I.A. Outsourcing contract in civil law // <http://www.dissercat.com/content/dogovor-outsorsinga-v-grazhdanskom-prave#ixzz3KUKIgp3I> [viewed: 30.11.2014.]

7. David K. Company's management. Small or large outsourcing // Komersanta vēstnesis Nr.12/13 (119/120), 19.03.2008.
8. SIA «Exportea» website // <http://www.exportea.com/lv/why-outsourced-export-management> [viewed: 29.09.2014.]
9. James Bucki. Top 6 Outsourcing Disadvantages. Outsourcing Disadvantages: Reasons That Outsourcing is Bad for Your Company // <http://operationstech.about.com/od/outsourcing/tp/OutSrcDisadv.htm> [viewed: 29.09.2014.]
10. PwC website information of Accounting and IT outsourcing risks // [http://www.mindlink.lv/lv/aktuali/gramv\\_ITriski/](http://www.mindlink.lv/lv/aktuali/gramv_ITriski/) [viewed: 01.12.2014.]
11. Labour Law. The Law of Republic of Latvia. Adopted: 20.06.2001.; published: «LV», 06.07.2001., Nr.105 (2492).
12. Management of Residential Housing Law. The Law of Republic of Latvia. Adopted: 04.06.2009., published: «LV», 96 (4082), 19.06.2009., «Ziņotājs», 14, 23.07.2009.
13. The Law of Labour Protection. The Law of Republic of Latvia. Adopted: 20.06.2001., published: «LV», 105 (2492), 06.07.2001., «Ziņotājs», 15, 09.08.2001.
14. Civil Law. The Law of Republic of Latvia. Adopted: 20.02.1937., published: «Valdības Vēstnesis», 41, 20.02.1937.
15. Torgans, K. Obligations Law. Part 2 / Textbook // R.: TNA – 2008.
16. Torgans, K. Obligations Law. / Textbook // R.: TNA – 2014
17. Ledeneva, I.Y. Laws and regulations affecting outsourcing relationships // Young Scientist, 2013, No.1., p.146-150.

### **Summary**

This article draws attention to the need to formulate a definition of outsourcing and to indicate the advantages and disadvantages of its use in practice. Up to date there has been no definition of the concept of «outsourcing» in the national legislation. The doctrine is not clear in its legal nature, although commercial practice often pushes businessmen to use it.

The goal of the article is to introduce the reader briefly to the concept of outsourcing and its meaning.

In business, outsourcing means contracting out of a business process to another party (compare business process outsourcing). Two organizations may enter into a contractual agreement involving an exchange of services and payments. Outsourcing is said to help firms to perform well in their core competencies and mitigate shortage of skill or expertise in the areas where they want to outsource.

So based on the content of the article outsourcing is characterized by:

1. The contractual duration of continuity;
2. The services are provided to legal entities and natural persons who are entrepreneurs;
3. Outsourcing is transferred to the business process, not the company's operating area;
4. The outsourcing contract of participants does not coincide with the outsourcing contract parties in the agreement, there are also members of the third party, i.e., skilled staff, service workers, service providers, etc.

The main results achieved by the author of the research are definition of outsourcing and its characteristics, the list of advantages and disadvantages as they exist in practice, and provision of a brief outline of the historical development of outsourcing.

Outsourcing relations are sufficiently developed to deserve to be mentioned in the national legislation. Nowadays the main legal source of outsourcing relations between the parties is the contract which is often not enough. The definition of outsourcing and naming the parties of outsourcing relations are needed.